

Stwierdzenie iglicy małej *Nehalennia speciosa* (CHARPENTIER, 1840) (Odonata, Coenagrionidae) w Kampinoskim Parku Narodowym

The record of Sedgling *Nehalennia speciosa* (CHARPENTIER, 1840) (Odonata, Coenagrionidae) in the Kampinos National Park

Dorota ŁUKASIK

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa;
e-mail: dorota.lukasik@gdos.gov.pl

Abstract. On 8 July, 2012, a single male of *Nehalennia speciosa* has been found within the borders of Kampinos National Park in Poland, the Masovian voivodeship (52°19'10" N, 20°45'18" E, UTM: DC89). The individual was found in a habitat uncharacteristic for the species. The vegetation of the observation site consisted of young Scots Pines and Heather, growing on poor soils of sand dunes, with no water bodies, wetlands or peat bogs nearby. There is only one other site of this species currently known in the Kampinos National Park.

Key Words: Dragonflies, Odonata, *Nehalennia speciosa*, Central Poland, Kampinos National Park, record.

Podczas krótkiego pobytu w Kampinoskim Parku Narodowym w 2012 r., stwierdzono przypadkowo występowanie iglicy małej *Nehalennia speciosa* (CHARPENTIER, 1840) – ważki bliskiej zagrożenia (kategoria NT) w skali świata (BERNARD, WILDERMUTH 2006) i Europy (KALKMAN i in. 2010), narażonej na wyginięcie (VU) w Unii Europejskiej (KALKMAN i in. 2010). W Polsce jest to gatunek silnie zagrożony wyginięciem (EN), w regresie, wycofujący się z wielu obszarów kraju – w tym z Polski centralnej (BERNARD i in. 2009). Z tego względu stwierdzenie omawiane w niniejszej pracy jest cenne i godne uwagi.

Obserwacja miała miejsce na uroczysku Paśniki, w części wschodniej Kampinoskiego Parku Narodowego (52°19'10" N, 20°45'18" E, UTM: DC89). Miejsce to leży około 1 km na północny zachód od początku szlaków turystycznych: czarnego, żółtego i niebieskiego we wsi Truskaw (gmina Izabelin, województwo mazowieckie). W dniu 8 VII 2012 r. zaobserwowano tu pojedynczego osobnika (samca) *Nehalennia speciosa*, który przemieszczał się na niewielkim obszarze, często przysiadając na roślinności naziemnej (Fot. 1).

Nehalennia speciosa obserwowano w środowisku nietypowym dla tego gatunku: na podlegającym naturalnej sukcesji, suchym obszarze wydmy. Porastał go rzadki młodnik sosnowy, w którego runie dominował wrzos pospolity (*Calluna vulgaris* (L.) HULL). W najbliższym sąsiedztwie tego miejsca nie występowały żadne zbiorniki wodne ani obszary podmokłe. Poza iglicą małą odnotowano jedynie obecność szablaków (*Sympetrum* sp.). Mimo zwrócenia szczególnej uwagi na obecność innych niewielkich ważek, nie zaobserwowano ani więcej osobników *N. speciosa*, ani innych gatunków Zygoptera.

Niemal równocześnie (6 VII 2012 r.), przy okazji badań faunistycznych nad pluskwiami (Hemiptera), niewielką liczbę osobników *Nehalennia speciosa* stwierdzono na drugim

stanowisku w Kampinoskim Parku Narodowym – torfowisku wysokim Długie Bagno (BUCZYŃSKI i in. 2014). Ostatnio przeprowadzono dokładniejsze badania tego stanowiska, oceniając populację omawianego gatunku jako bardzo liczną i występującą na dużej części torfowiska (BUCZYŃSKI i in. w druku). Stanowisko omawiane w niniejszej notatce leży około 1 km od granic Długiego Bagna.

Nehalennia speciosa jest w Polsce chroniona prawnie, będąc przy tym jedynym gatunkiem bezkręgowca, dla którego mogą być wyznaczane strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania (ROZPORZĄDZENIE... 2011). Jakkolwiek obecnie bardzo rzadko praktykuje się ustanawianie stref ochrony w granicach parków narodowych ani rezerwatów przyrody, poinformowanie właściwych organów odpowiedzialnych za ochronę gatunku i/lub jego siedliska w danym regionie, jest kluczowe dla zapewnienia trwałej ochrony danej populacji oraz jej siedliska. W związku z powyższym, informację o przedmiotowym stwierdzeniu przekazano Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Dyrekcji Kampinoskiego Parku Narodowego.



Fot. 1. Osobnik iglicy małej *Nehalennia speciosa* odpoczywający na pędzie wrzosu (Kampinoski Park Narodowy, 8 VII 2012 r.) (fot. D. Łukasik)
 Phot. 1. An individual of *Nehalennia speciosa* resting on the shoot of Heather (the Kampinos National Park, July 8, 2012). (phot. D. Łukasik)

Piśmiennictwo

- BERNARD R., BUCZYŃSKI P., TOŃCZYK G., WENDZONKA J. 2009. Atlas rozmieszczenia ważek (Odonata) w Polsce). Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.
- BERNARD R., WILDERMUTH H. 2006. *Nehalennia speciosa*. [w:] IUCN, 2006 IUCN Red List of Threatened Species. Internet: <http://www.iucnredlist.org/>.
- BUCZYŃSKI P., MARCZAK D., TOŃCZYK G., LUKAŚUK A., NAREWSKA-PRELLA K. 2014. Ważki (Odonata) Rezerwatu Biosfery „Puszcza Kampinoska”: nowe dane i stan poznania. *Odonatrix*, 10(1): 1–23.
- BUCZYŃSKI P., MARCZAK D., TOŃCZYK G., MIKOŁAJCZUK P., HORABIK G., LIBERSKI J., MISZTA A., RYCHŁA A., BRODAK M., BUCZYŃSKA E., DARĄŻ B., GRZĘDZICKA E., JANKOWSKA B., KOWALEWCZANY D., KRAKOWSKA K., LIS Ł., MIŁACZEWSKA E., OSTALSKA A., PEPLAWSKA-MARCZAK D., SZUBERT M., SZUBERT P., SIEKIERZYŃSKA J., SZYMAŃSKI J., TARKOWSKI A., TYBURSKI Ł., WENDZONKA J., WIERZBIENIEC G. w druku. Ważki (Odonata) stwierdzone podczas X Ogólnopolskiego Sympozjum Odonatologicznego PTE „Ważki Rezerwatu Biosfery «Puszcza Kampinoska»” (Izabelin, 28-30 VI 2013 r.). *Odonatrix*, 10(2).
- KALKMAN V.J., BOUDOT J.-P., BERNARD R., CONZE K. J., DE KNIJF G., DYATLOVA E., FERREIRA S., JOVIĆ M., OTT J., RISERVATO E., SAHLÉN G. 2010. European Red List of Dragonflies. Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. Dz.U. nr 237, poz. 1419.